

ANKARA

ÜNİVERSİTESİ

İLÂHIYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ISSN: 1301-0522 | Cilt: 60 • Sayı: 1 • Yıl: 2019

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
JOURNAL OF THE FACULTY OF DIVINITY OF ANKARA UNIVERSITY

Cilt/Volume: 60 Sayı/Issue: 1 (31 Mayıs 2019/31 May 2019)
(ISSN: 1301-0522 • e-ISSN: 1309-2057)

YAYINLAYAN KURUM VE SAHİBİ/PUBLISHING INSTITUTION AND OWNER

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi adına/on behalf of Ankara University Faculty of Divinity
İsmail Hakkı Ünal (Dekan/Dean)

EDİTÖR/EDITOR IN CHIEF

Mehmet Kalaycı, Ankara Üniversitesi

EDİTÖRLER KURULU/EDITORIAL BOARD

Mine Demirbilek, Trabzon Üniversitesi | **Muhammet Emin Eren**, Ankara Üniversitesi | **Recep Gürkan Göktaş**, Ankara Üniversitesi | **Esra Gözeler**, Ankara Üniversitesi | **Abdulvahap Kösesoy**, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi | **Yasin Meral**, Ankara Üniversitesi | **Tuğba Öztürk**, Ankara Üniversitesi | **Kevsir Beyazyüz Sipahioğlu**, Ankara Üniversitesi | **Tuba Nur Umut**, Ankara Üniversitesi | **Hikmet Yaman**, Marmara Üniversitesi | **Şeyma Yazıcı**, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

DANIŞMA KURULU/ADVISORY BOARD

Adem Arıkan, İstanbul Üniversitesi | **Fadıl Aygün**, Siirt Üniversitesi | **Lejla Demiri**, Eberhard Karls Universität Tübingen | **Engin Erdem**, Ankara Üniversitesi | **İbrahim Fidan**, Ankara Üniversitesi | **Ayşe Zişan Furat**, İstanbul Üniversitesi | **Georg Gasser**, Universität Innsbruck | **Osman Güman**, Sakarya Üniversitesi | **Ahmet Cahid Haksever**, Ankara Üniversitesi | **Konrad Hirschler**, Freie Universität Berlin | **Mustafa Karagöz**, Erciyes Üniversitesi | **Mehmet Cüneyt Kaya**, İstanbul Üniversitesi | **Orhan Şener Koloğlu**, Uludağ Üniversitesi | **Cemil Kutlutürk**, Ankara Üniversitesi | **Edward Ryan Moad**, Qatar University | **Bilal Orfali**, American University of Beirut | **Kenan Özçelik**, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi | **Eyüp Öztürk**, Trabzon Üniversitesi | **Judith Pfeiffer**, Rheinische Friedrich-Wilhelms Universität Bonn | **Reza Pourjavady**, Independent Researcher | **Amidu Olekan Sanni**, Fountain University | **Ahmed El Shamsy**, The University of Chicago | **Oğuzhan Tan**, Ankara Üniversitesi | **Himmet Taşkömür**, Harvard University | **Abdulkader Tayob**, University of Cape Town | **Hüseyin Yılmaz**, George Mason University | **Hayrettin Yücesoy**, Washington University in St. Louis | **Halise Kader Zengin**, Ankara Üniversitesi

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
ULAKBİM TR Dizin (2010'dan itibaren) ve
Index Islamicus (1955'ten itibaren)
tarafından indekslenmektedir.

Journal of the Faculty of Divinity of Ankara University indexed by **ULAKBİM TR Dizin**
(since 2010) and **Index Islamicus** (since 1955).

İLETİŞİM ADRESİ/CORRESPONDENCE

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 06500 Beşevler / Ankara
Telefon: +90 312 212 68 00 dah./ext. 1242 Fax: +90 312 213 00 03
E-mail: iladergi@ankara.edu.tr
URL: <https://dergipark.org.tr/auifd>

BASKI/PRESS

Ankara Üniversitesi Basımevi, A.Ü. Tandoğan Kampüsü, Beşevler / Ankara
Online Yayın Tarihi: 31 Mayıs 2019

GENEL BİLGİLER/GENERAL INFORMATION

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi kök hakemlik sisteminin uygulandığı akademik bir dergidir. 1952 yılında yayın hayatına başlamış ve Türkiye’de ilahiyat alanında uzunca bir süre tek akademik dergi olarak faaliyet göstermiştir. İlk sayısından itibaren akademik vasfını hiçbir zaman kaybetmemiş, Türkiye’de ilahiyat alanında doğru bilginin ve akademik ilmi üslubun tesis edilmesinde öncü rol oynamıştır. *Dergi*, yetmiş yıl boyunca Türkiye’de ilahiyat sahasının alt disiplinlerinde faaliyet göstermiş çok sayıda akademisyen tarafından kaleme alınan geniş bir yazı arşivine sahiptir. *Dergi*, niteliği ilke edinmiş bir dergidir; halen bu ilke doğrultusunda yılda iki kez (31 Mayıs, 30 Kasım) yayınlanmaktadır.

Journal of the Faculty of Divinity of Ankara University is a peer-reviewed open-access academic journal published continuously since 1952. It is the oldest continuously published academic journal in the fields of Islamic and religious studies (*ilahiyat*) in Turkey and one of the oldest in the entire Islamic world. Articles published in earlier decades were some of the first modern academic studies in various sub-disciplines of Islamic and religious studies in Turkey. *The Journal* played the most significant role in establishing an academic style in modern Turkish *ilahiyat* studies and it has been one of the leading and the most respected journals in its field since its establishment. *The Journal* is published twice a year (May 31, November 30).

AMAÇ/AIM

Derginin öncelikli amacı, ilahiyat ve sosyal bilimler alanında gerçekleştirilmiş nitelikli ve özgün çalışmaları akademik çevrelerin dikkatine sunmak, akademik bilginin üretilmesine ve yayılmasına olanak sağlamaktır. Bu kapsamda ilahiyat alanında oluşmuş bilgi birikiminin değerlendirilmesi, geliştirilmesi, yeni ve özgün fikirler üretilmesi amaçlanmaktadır.

The Journal is dedicated to bringing to the attention of the international scholarly community well-written original research articles by qualified specialists in Islamic and religious studies, thereby providing a forum to share and discuss new academic findings and supporting the development of new scholarly approaches and problematics.

KAPSAM/SCOPE

Dergi, belirlediği ve kendi platformunda ilan ettiği yayın ilkeleriyle uyumlu olduğu sürece akademik bilginin her türlü versiyonuna alan açmaktadır. Bu çerçevede araştırma makalesinin yanı sıra araştırma notu, söyleşi, kitap ve toplantı değerlendirmesi ve vefa notu gibi farklı yazı türleri de kabul edilmektedir. *Dergide*, Türkiye’deki İlahiyat Fakültelerinde bulunan bütün bilim alanlarıyla ilgili Türkçe, Arapça, Farsça, İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinde makaleler değerlendirilmeye alınmaktadır.

The Journal publishes articles, research notes, book and conference reviews, interviews, and tributary notes related to any subdiscipline of Islamic and religious studies taught at the Faculty. These include historical studies and modern interpretations of Qur’anic studies, hadith, fiqh, kalam, Sufism, Islamic history, Islamic intellectual tradition as well as religious and philosophical studies. *The Journal* considers articles in Turkish, English, and Arabic, and occasionally publishes papers in Persian, German, and French.

Telif/COPYRIGHT

Dergide yayınlanan makalelerin ilim ve dil yönünden sorumluluğu yazarlarına aittir. Fikirlerden editörler sorumlu tutulamazlar. Makalelerde belirtilen görüşler, zorunlu olarak *Derginin* görüşlerini yansıtmazlar. Yayınlanan makalelerin tüm yayın hakları *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi’ne* (ISSN: 1301-0522) aittir. Makaleler, önceden izin alınmaksızın tamamen veya kısmen basılamaz ve dijital olarak çoğaltılamaz. Ancak ilmi amaçlar doğrultusunda, kaynak göstermek kaydıyla özetleme ve alıntı yapılabilir.

Opinions expressed in *the Journal* belong solely to the authors and do not necessarily represent those of *the Journal*. All that is published in this *Journal* is copyrighted and all rights reserved to *Journal of the Faculty of Divinity of Ankara University* (ISSN: 1301-0522) Neither as a whole nor in part may the articles published in this *Journal* be reproduced or distributed in any way or through any digital storage and retrieval system without permission. We allow, however, brief quotations and abstracts for scholarly purposes.

İÇİNDEKİLER/*CONTENTS*

Araştırma Makaleleri/Research Articles

- Tümel Önermenin 'Cihet': Muhammed el-Âmidî'nin *Ref'u'l-Hicâb 'an Cemî'i'l-Muveccehât* İsimli Eseri Bağlamında Bir İnceleme
The Modality of Universal Proposition: An Enquiry within the Context of Muḥammad al-Âmidî's Raḡ al-Hijâb 'an Jamî' al-Muvajjahât
NECMETİN PEHLİVAN & MUHAMMET ÇELİK..... 1-80
- Bir Şerhin Hikayesini Kovalarken Bir Hikayenin Şerhini Bulmak: Aḡmed b. Maḡmūd el-Halebî'nin *Şerḡu'l-Cevâhiri'l-Muḡī'e*'si ve Nesimî'nin Öldürülüşüne Tanıklığı
Finding the Commentary of a Story While Chasing the Story of a Commentary: Aḡmad b. Maḡmūd al-Halabî's Sharḡ al-Jawâhir al-Muḡī'a and His Testimony to the Murder of Nasimî
MUHAMMED OSMAN DOĞAN..... 81-110
- Şark Medreselerinde Toplumsal Cinsiyet Anlayışı: Diyarbakır Seydaları Üzerinden Betimsel Bir Analiz
The Perception of Gender in the Madrasas of Eastern Turkey: A Descriptive Analysis through the Seydas of Diyarbakır
ABDUSSAMET KAYA..... 111-132

Araştırma Notları ve Yorumlar/Research Notes and Comments

- Bir Değişim Risâlesi: "Teşâdüfî's-Şer'î ve 'z-Zemân..."
An Epistle of Change: "Taşâduf al-Shar' wa'l-Zamân..."
İSMÂİL HAKKI ÜNAL..... 133-183
- Mehmet Fuat Sezgin'in Aile Çevresi ve Türkiye'deki Akademik Serüveni
Mehmet Fuat Sezgin's Family Circle and His Academic Life in Turkey
HÜSEYİN HANSU..... 185-205
- Yeğeninin Gözünden Dr. Muhammed Hamidullah: Muhammad Saifullah Saheb ile Bir Söyleşi ve Hamidullah'ın Kendisine Gönderdiği Bir Mektubun Neşri
Muhammad Hamidullah through His Nephew's Eyes: An Interview with Muhammad Saifullah Saheb and the Publication of a Letter of Hamidullah to Him
CEMİL KUTLUTÜRK..... 207-220
- لمحة موجزة عن موقف التاريخ: الذاكرة من شروط النهضة لمالك بن نبي
A Brief Look at the History: In Memory of Mālik b. Nabī's Book Shurūḡ al-Nahḡa (Conditions of Renaissance)
MEHMET AKİF KOÇ..... 221-223

Eser Değerlendirmeleri/Book Reviews

- Gazzâlî. *Tehâfütü'l-Felâsife: Filozofların Tutarsızlığı*.
FEHRULLAH TERKAN..... 225-262

Zafer Duygu. <i>İsa, Pavlus, İnciller</i> UMUT VAR.....	263-270
--	---------

Vefa Notları/Tributaries

Prof. Dr. Şevki Saka Hocamızın (1940-2019) Ardından <i>In Memory of Prof. Dr. Şevki Saka (1940-2019)</i> HASAN YÜCEL.....	271-275
---	---------

Genel Yayın İlkeleri

Author Guidelines	277-280
--------------------------------	---------